

در گفت وگوی آتی‌نو با رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی مطرح شد

تأثیر هوشمندسازی بر فرایندهای بیمه‌ای و درمانی

میلیون نفری تحت پوشش، در این سال‌ها یکی از اولویت‌های اساسی خود را توسعه دستیابی به سازمان هوشمند جهت پیمودن مسیر و فرایندهای الکترونیک و تحقق کامل تأمین اجتماعی هوشمند قرار داده است. «آتی‌نو» در گفت‌وگو با «دامون خداینده»، رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی، مزایای هوشمندسازی تأمین اجتماعی و اقدامات انجام شده این حوزه را در سه سال اخیر تشریح کرده است.

سازمان تأمین اجتماعی باید آن را به سرانجام برسانیم. به عبارتی هوشمندسازی به مدیران هوشمند، فرایند هوشمند، قوانین هوشند و در انتها سیستم هوشمند نیاز دارد.»

برنامه افزایش سرویس‌های غیر حضوری در سال جاری
خداینده همچنین در ارتباط با افزایش تعداد خدمات هوشمند تأمین اجتماعی گفت: «تعداد سرویس‌های هوشمند تأمین اجتماعی در سال جاری ارتقا خواهد یافت. طی سال‌های اخیر و در این دوره مدیریتی تأمین اجتماعی، تعداد خدمات هوشمند از ۳۰ به ۵۹ مورد افزایش یافته است. مادر سازمان تأمین اجتماعی علاوه بر تعداد سرویس‌ها، رشد کیفیت ارائه خدمات را در بخش‌های مختلف پیگیری و دنبال می‌کنیم.»

برنامه تحول اساسی سیستم‌های هوشمند

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی تأکید کرد: «ما در سازمان تأمین اجتماعی در ۱۵ سال آینده تحول اساسی و بنیانی در حوزه سیستم‌های مورد استفاده خواهیم داشت. اولین برداشت مرتبط با تحول اشاره شده در حوزه بهره‌مندی در لیست هوشمند حق بیمه کارفرمایان نمود پیدا کرده است. به این واسطه یک میلیون و ۳۰۰ هزار کارگاه و کارخانه بزرگ و کوچک کشور به‌صورت کاملاً کنترل‌شده و هوشمند هزینه‌های بیمه خود را به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌کنند. این فرایند کنترلی در واقع جلوی بسیاری از خطاهای این بخش را می‌گیرد. فرایندهای هوشمندسازی در بخش‌های بیمه و درمان باید ادامه پیدا کند.»
خداینده افزود: «سال گذشته برای اطلاع از داشته‌های مالی حوزه فعالیت سازمان تأمین اجتماعی زمان بسیاری لازم بود، اما امروز به یمن اعمال فرایندهای هوشمند در بخش‌های مختلف، امکان برآورد جزئی‌ترین اطلاعات و آمار مالی وجود دارد. در حال حاضر ابزارهای کنترلی دقیق در سازمان در دسترس است؛ در واقع همه بخش‌های سازمانی امروز امکان استفاده از داشبوردهای تخصصی آمار و اطلاعات را دارند.»

او در ادامه تحقق کامل هوشمندسازی در سازمان تأمین اجتماعی را یک مسیر طولانی دانست و گفت: «این نهاد بزرگ بیمه‌ای اکنون در ابتدای این مسیر و فرایند قرار دارد. اگر بناسات تأمین اجتماعی از این مراحل گذر کند و به نقطه مطلوب در حوزه هوشمندی برسد، باید تحت هر شرایطی این فرایند و مسیر را به شکل کامل طی کند.»

کاهش هزینه‌های پشتیبانی

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی گفت: «برآوردها حاکی است که در حال حاضر به‌طور سالانه بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد تومان هزینه‌کرد درمانی در مراکز ملکی و طرف قرارداد سازمان انجام می‌شود. با وجود هزینه‌های بالای درمانی و پرداخت مبالغ هنگفت در بخش بیمه نظیر پرداخت حقوق بازنشستگان و مستمری‌گیران و دیگر موارد جاری تأمین اجتماعی، عدم استفاده از

توسعه هم‌زمان کمی و کیفی خدمات هوشمند
رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی اضافه کرد: «در حال حاضر بیش از ۵۹ خدمت متنوع و گسترده از طریق سامانه خدمات غیرحضوری تأمین اجتماعی و برنامه کاربردی «تأمین من» به مخاطبان و جامعه تحت پوشش تأمین اجتماعی ارائه می‌شود. البته ارائه و افزایش مطلوبیت استفاده از سرویس‌ها و رضایتمندی مخاطبان از خدمات مختلف به‌صورت هم‌زمان مطرح است. از زمان آغاز به‌کار این دوره فعالیت سازمان تأمین اجتماعی سرویس نسخه الکترونیک با توسعه ۴۰ درصدی در حال فعالیت بود و امروز این سرویس خدماتی به ۹۹ درصد رسیده است.»

خداینده افزود: «ما در گذشته چیزی به نام سرویس‌های دریافت هوشمند خدمات بیمه‌ای نداشتیم. امروز فقط در حوزه لیست هوشمند حق بیمه کارفرمایان حدود ۳۰ کنترل هوشمند در حال اتفاق است. این فرایند به‌روز شدن معوقات سازمان تأمین اجتماعی، پیشگیری از تقلب‌های بیمه‌ای، افزایش ۱۸ درصدی منابع و بسیاری مزایای دیگر را به دنبال خواهد داشت. در سال‌های گذشته سازمان تأمین اجتماعی برای پرداخت ۲۰ هزار میلیارد تومان حقوق بازنشستگان و مستمری‌گیران حدود ۵ هزار میلیارد تومان از سیستم بانکی استقراض ماهانه انجام می‌داد. اکنون با هزینه‌کرد ۶۵ هزار میلیارد تومان، هیچ استقراض از نظام بانکی نداریم. همین یک نمونه اقدام انجام شده اهمیت کاربردی سیستم‌های هوشمند را در بخش‌های مختلف همچون کمک به وصول منابع از طریق لیست هوشمند نشان می‌دهد.»

خداینده گفت: «امروز ما در سازمان تأمین اجتماعی در زمینه سلامت پزشکی در حال طراحی «انبار داده‌ای» هستیم که استفاده نامناسب و وقوع خطاهای موجود در سیستم‌ها را ناممکن کرده است. به‌عنوان مثال می‌توان از اعمال تخلفات در بخش‌های مختلف درمانی - که در واقع سیستم این مهم را عملیاتی کرده - یاد کرد. این فرایندها کاهش هزینه‌های اضافه را نیز محقق کرده است.»

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی توضیح داد: «در حوزه درمان در سراسر جهان موضوعاتی نظیر جراحی از راه دور، پزشکی از راه دور و بیمارستان بدون پزشک مطرح می‌شود. استفاده از این مباحث قدرتی است که بخش درمان سازمان تأمین اجتماعی از حوزه فناوری امکان دریافت آن را خواهد داشت.

او ادامه داد: «امروزه در کشور اندونزی جراحی از راه دور به شکل گسترده توسط دستگاه‌های پیشرفته پزشکی در حال انجام است، در نمایشگاه الکامپ سال گذشته، سازمان تأمین اجتماعی با دعوت از شرکت انجام‌دهنده و سازنده دستگاه‌های جراحی از راه دور، امکان ارائه آن را در غرفه تأمین اجتماعی فراهم کرد. ما اکنون در مسیر استفاده از خدمات هوشمند و توسعه آن در بخش‌های مختلف را هستیم. هوشمندسازی در واقع یک روند است و ما در

مهناز بیرانوند
روزنامه نگار

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به اینکه در راه هوشمندسازی، تأمین اجتماعی باید تا حد امکان کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدها را در دستور کار داشته باشد، گفت: «کسب بیشترین آورده با کمترین هزینه، نشان‌دهنده حرکت در مسیر هوشمندی است.»
او همچنین با بیان اینکه در جریان نمایشگاه الکامپ سال ۱۴۰۲ شاهد اتفاقات خوب مرتبط با همکاری سازمان تأمین اجتماعی و استارت‌آپ‌ها بودیم، توضیح داد: «ما در این سازمان با ایجاد سکوی لازم، اقدام به جذب نخبان و همکاری با استارت‌آپ‌ها به‌منظور حرکت در مسیر تأمین اجتماعی هوشمند خواهیم کرد.»

خداینده ادامه داد: «به‌واسطه اقدامات و تعاملات صورت گرفته در حوزه هوشمندسازی، سال گذشته ۱۰۷ مجموعه استارت‌آپی برای همکاری با سازمان تأمین اجتماعی اعلام آمادگی کردند که با بسیاری از آنان در حال مراد ه هستیم. امسال نیز در جریان برپایی غرفه سازمان تأمین اجتماعی در نمایشگاه الکامپ از همکاری با استارت‌آپ‌ها استقبال کردیم و در این حوزه حضور اصلی را بر عهده دانش‌نیان‌ها و دانشگاه‌ها قرار دادیم. در این راستا قرار بر این است که تأمین اجتماعی فضا را در اختیار دانشگاهیان بگذارد و آنان با ارائه پیشنهاد‌های خود زمینه عقد قرارداد همکاری و استفاده سازمان از تجربیات این قشر را فراهم کنند.»

خدمات بهتر با منابع کمتر

خداینده با اشاره به اینکه از طرف تأمین اجتماعی ۶۵ هزار میلیارد تومان ماهانه هزینه‌کرد مختلف به‌ویژه در حوزه پرداخت حقوق به چهار میلیون و ۳۰۰ هزار نفر بازنشسته و مستمری‌گیر انجام می‌شود، گفت: «با توجه به بهره‌مندی بالغ بر ۴۷ میلیون نفر از خدمات این سازمان، هوشمندی در این حوزه به این معنی است که با منابع کمتر، خدمات بهتری ارائه شود و این اتفاق با توسعه سیستم‌ها و هوشمندی فرایندها تحقق می‌یابد.»
رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی یادآور شد: «تجربیات بسیار خوبی در این زمینه وجود دارد که می‌توان از آن‌ها استفاده کرد. با دعوت از دانشگاهیان و حضور استارت‌آپ‌ها به این مهم دست پیدا می‌کنیم. این اتفاق جز با توسعه سیستم‌های هوشمند و ارتقای این فرایندها در تأمین اجتماعی عملیاتی نمی‌شود. در این زمینه تجربیات جهانی بسیار خوبی در گذشته و امروز شکل گرفته که باید از این موارد در جهت دستیابی به تأمین اجتماعی هوشمند بهره‌برداری کرد. تحقق تأمین اجتماعی هوشمند به شکل گسترده با استفاده از برگزاری نشست‌های تخصصی با متخصصان حوزه فناوری و هوشمندسازی، باز کردن فضای تعامل و همکاری و دعوت کردن از دانشگاهیان، دانشگاه‌ها و استارت‌آپ‌ها فراهم می‌شود.»

یادداشت

تحقق قانون متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان

متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری‌گیران سازمان تأمین اجتماعی بر مبنای تکلیف برنامه هفتم توسعه، یکی از برنامه‌های عملیاتی و راهبردی این سازمان بیمه‌گر اجتماعی جهت ارتقای سطح معیشت جامعه بازنشستگی تحت پوشش این نهاد محسوب می‌شود که در مراحل اجرا قرار گرفته است.

در جدیدترین مرحله اجرای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری‌گیران صندوق‌های مختلف، این مهم برای افراد بازنشسته و مستمری‌گیر تحت پوشش تأمین اجتماعی به‌صورت واریزی علی‌الحساب در تیرماه سال جاری انجام شد. این سازمان در مرحله اشاره شده مبلغ ۱۲ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان برای اجرای این قانون ویژه بازنشستگان تأمین و پرداخت کرد. نکته قابل توجه اینکه عملیاتی کردن متناسب‌سازی حقوق بالغ بر ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار بازنشسته و مستمری‌گیر، هم‌زمان در برنامه هفتم توسعه و قانون برنامه بودجه سال جاری تکلیف شده است. براساس برنامه ریزی‌های انجام شده سازمان تأمین اجتماعی و مطابق قانون، متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری‌گیران تأمین اجتماعی تا حصول مطالبه به‌حق و قانونی این قشر تارسیدن دریافتی آنان به حدود ۹۰ درصد حقوق شاغلان در دستور کار قرار دارد.

با توجه به فعالیت ۱۸ صندوق و سازمان بیمه‌ای و بازنشستگی در کشور اکنون بیش از ۷ تا ۶ میلیون بازنشسته از خدمات این سازمان‌ها بهره‌مندند که همسان‌سازی حقوق دریافتی از مهم‌ترین مطالبات آنان برآورد می‌شود. این مهم به واسطه برنامه هفتم توسعه مبنای اجرایی پیدا کرده است. طبق آخرین داده‌های آماری در حال حاضر سازمان تأمین اجتماعی با ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار نفر، صندوق بازنشستگی کشوری با یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با بیش از ۵۵۰ هزار نفر، صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر با حدود ۲۰۰ هزار نفر و صندوق بازنشستگی فولاد با حدود ۹۰ هزار نفر بالاترین سهم جامعه بازنشستگی را در اختیار دارند که عمده مطالبات متناسب‌سازی به آنان مربوط می‌شود. با اعلام همکاری دولت و مجلس شورای اسلامی در بودجه سال جاری ۱۸۰ هزار میلیارد تومان اعتبار برای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان اختصاص داده شد که ۵۰ هزار میلیارد تومان آن به بازنشستگان کشوری، لشکری و فولاد و ۱۳۰ هزار میلیارد تومان دیگر به بازنشستگان تأمین اجتماعی تعلق گرفته است.

با توجه به ضرورت تأمین اعتبار پرداختی بابت متناسب‌سازی حقوق افراد بازنشسته و مستمری‌گیر تحت پوشش تأمین اجتماعی، سازمان برنامه و بودجه بخشی از منابع مورد نیاز این سازمان را جهت اجرای قانون مربوطه، در قالب اوراق از محل تبصره ۱۵ و بخش دیگر ادر چارچوب تکلیف بانک‌ها تأمین کرد و در اختیار بزرگ‌ترین نهاد بیمه‌ای کشور قرار داد. پیش‌تر نیز در ابتدای سال ۱۴۰۱ میزان ۲۵ باقی‌مانده متناسب‌سازی از سوی سازمان تأمین اجتماعی اعمال و مبالغ مربوطه به حساب ۹۰۰ هزار نفر از جامعه مستمری‌گیر و بازنشسته این سازمان واریز شد.

در مجموع به تازگی بر مبنای ابلاغ برنامه هفتم توسعه، ماده (۲۹) الحاقی در زمینه متناسب‌سازی، تأکید دولت بر پرداخت علی‌الحساب و همکاری دولت مسیری فراهم شد تا تأمین اجتماعی مانند ایفای تعهدات مختلف در قبال بازنشستگان و مستمری‌گیران، بخشی دیگر از متناسب‌سازی را عملیاتی کند. در ادامه این مسیر برآورد مابه‌التفاوت همسان‌سازی برای بازنشستگان تأمین اجتماعی از ابتدای امسال انجام و مابقی مبالغ مرتبط پس از تأمین منابع مورد نیاز در دستور پرداخت قرار می‌گیرد.

با استناد به قانون برنامه هفتم توسعه بناسات اجرای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری‌گیران در سه سال اول این برنامه شامل ۴۰ درصد در سال جاری و ۳۰ درصد در هر کدام از سال‌های دوم و سوم اجرایی شود. تأمین اجتماعی براساس تکلیف قانونی و جهت بهره‌مندی بزرگ‌ترین جامعه بازنشستگی کشور از مزایای متناسب‌سازی، اقدامات مربوط به آن را در اولویت قرار داده است.

گزارش
براساس آمارهای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اکنون ۱۵ درصد منابع دولتی برای ایفای تعهدات صندوق‌های بازنشستگی هزینه می‌شود. این در حالی است که سازمان‌های بازنشستگی اصلی کشور مجموعاً حدود ۲۵ میلیون و ۳۰۰ هزار بیمه‌شده و مستمری‌گیر اصلی را تحت پوشش دارند.

با توجه به عدم توان تأمین منابع توسط اکثریت صندوق‌های بازنشستگی جهت پرداخت ایفای تعهدات، در قوانین بودجه سالانه مبالغی برای آنان در نظر گرفته می‌شود. از منظر بودجه‌ای، رشد فزاینده مقدار این کمک‌ها در اثر اتخاذ تصمیمات هزینه‌ساز برای صندوق‌ها و رسیدن تعداد قابل توجهی از شاغلان فعلی به سن بازنشستگی است. طبق آمارها، میزان اعتبارات دریافتی صندوق‌ها از حدود ۴۳ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۶ به حدود ۳۳۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۲ رسیده که البته اعتبار کمکی به صندوق‌های دستگاهی غیر پایدار در این آمار لحاظ نشده است.

سالانه درصد قابل توجهی از مجموع مصارف بودجه عمومی به کمک برای بازپرداخت تعهدات صندوق‌های بازنشستگی تعلق می‌گیرد. روند کلی رو به رشد این نسبت در طول سال‌های برنامه ششم توسعه، اهمیت این موضوع را نشان می‌دهد. به نحوی که از سال شروع برنامه ششم توسعه تا سال ۱۴۰۲ این رقم حدود چهار درصد رشد داشته و به بیش از ۱۵ درصد از کل منابع عمومی رسیده است. ماده (۷۸) برنامه ششم توسعه نیز به لزوم گسترش پوشش بیمه‌های اجتماعی اشاره کرده و برای سال ۱۴۰۰ مقدار ضریب پوشش بیمه‌های اجتماعی را ۷۵ درصد هدف‌گذاری کرده است. براساس داده‌های

دفتر بیمه‌های اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، این ضریب برای این سال حدود ۷۲ درصد بوده که نشانگر رشد سه درصدی در سال‌های برنامه است.

عدم وابستگی تأمین اجتماعی به اعتبارات دولتی

در حال حاضر تأمین اجتماعی اعتبار کمکی از بودجه عمومی دریافت نمی‌کند و اعتبارات اختصاص‌یافته به این سازمان در بخش تبصره‌های قوانین بودجه سال‌های اخیر، برای تسویه بخشی از دیون دولت به این سازمان بوده است. در این راستا در سه سال منتهی به ۱۴۰۱ به ترتیب ۹۰، ۸۹ و ۹۰ هزار میلیارد تومان و در مجموع ۲۱۱ هزار میلیارد تومان از این بدهی تسویه شد. در سال ۱۴۰۲ نیز از رقم ۱۷۰ هزار میلیارد تومانی پیش‌بینی شده در بودجه بالغ بر ۵۴ هزار میلیارد تومان تسویه و مابقی در حال پیگیری است.

منابع بانکی در سه سال اخیر برای تأمین این نیاز، یکی از بزرگ‌ترین اقدامات سازمان محسوب می‌شود. در عین حال تسویه بدهی بانکی انباشته شده در گذشته نیز از دیگر اقدامات مهم تأمین اجتماعی به‌شمار می‌رود. بخشی از این کارها با استفاده از بسترهای ایجاد شده در حوزه هوشمند تحقق یافته است.»

او افزود: «هوشمندسازی در نهایت باید کاهش هزینه‌های پشتیبانی سازمان تأمین اجتماعی در بخش‌های بیمه و درمان را به دنبال داشته باشد. در راستای روند هوشمندسازی تأمین اجتماعی در میان مدت امکان حذف شعب سازمان و جایگزینی ارائه خدمات آن با استفاده از فرایندهای غیرحضوری و هوشمند وجود دارد. در واقع مزایای بسیاری در پی تکمیل فرایند هوشمندسازی تأمین اجتماعی برای این سازمان شکل خواهد گرفت. این مهم همکاری، هماهنگی، منابع مالی و اختیارات اعمال تصمیمات مرتبط را نیاز دارد.»

تأثیر هزینه‌کرد تأمین اجتماعی در زندگی نسل‌ها

خداینده در بخش دیگری از سخنان خود بیان کرد: «ساخترهای حمایتی تأمین اجتماعی هرچقدر بتواند اقشار سطح پایین جامعه را حمایت کند، شرایط بهبود کسب و کار و ارتقای سطح رفاه جامعه را برای دیگر اقشار در نسل‌های آتی فراهم می‌کند. به این خاطر سیاست‌های حوزه تأمین اجتماعی در سطح جهان و جوامع مختلف مانند روغنی است که باید به چرخ‌دنده‌های حوزه‌های مختلف ترتیب شود؛ در غیر این صورت افزایش استهلاک، اختلال چرخ‌دنده‌های مذکور را موجب می‌شود.»

رئیس مرکز فناوری، آمار و محاسبات سازمان تأمین اجتماعی گفت: «ما در سازمان تأمین اجتماعی برای تحقق بهبود سایر حوزه‌ها هزینه می‌کنیم. سیاست‌های تأمین اجتماعی در سطح جهانی منجر به این می‌شود که چه میزان ارتقای سطح خدمات و زندگی افراد و اقشار مختلف جامعه رشد داشته باشد و به چه اندازه این سیاست‌ها در زندگی نسل‌های مختلف مؤثر واقع شود.»

جایگاه منابع دولتی در پایداری صندوق‌های بازنشستگی

هدف گذاری برای رفع ناترازی صندوق‌ها در برنامه هفتم

هدف اصلی سیاست‌گذار حرکت به سمت رفع ناترازی صندوق‌های بازنشستگی در یک بازه پنج‌ساله است. مرور آمارها و گزارش‌های موجود نشان از ناترازی مالی صندوق‌های بازنشستگی دارد، به‌گونه‌ای که اکثریت این صندوق‌های در حال حاضر قادر به پرداخت حقوق و مستمری بازنشستگان از طریق منابع داخلی خود نبوده و به بودجه عمومی وابسته‌اند.

عوامل متعددی از جمله تغییرات جمعیتی و عدم انجام اصلاحات سنجه‌ای متناسب، کاهش سن بازنشستگی، مدیریت ضعیف دارایی‌ها، بازده اندک سرمایه‌گذاری‌ها و بدهی انباشته دولت به تأمین اجتماعی این وضعیت را در طول سال‌ها موجب شده است.

اصلاحات صندوق‌های بازنشستگی

لایحه برنامه هفتم توسعه با رویکردی مسئله‌محور و تأکید بر حل ناترازی‌های موجود در اقتصاد، برخلاف قوانین برنامه قبلی، پیشنهادهاتی برای انجام اصلاحات در حوزه صندوق‌های بازنشستگی ارائه می‌دهد. اصلاح ساختار صندوق‌ها و ایجاد سازوکار تنظیم‌گری بیمه‌های اجتماعی، الزام دولت به تأدیه بدهی حسابرسی شده به صندوق‌های بازنشستگی، تلاش جهت گسترش و اجباری کردن بیمه‌های اجتماعی در برخی حوزه‌ها، کاهش سهم دولت در سطوح بالاتر از حداقل دستمزد در بیمه‌های اجتماعی و افزایش کارآمدی سرمایه‌گذاری‌ها از طریق موظف بودن صندوق‌ها به خروج از بنگاه‌داری از راهکارهای حل مسائل صندوق‌های بازنشستگی در این برنامه محسوب می‌شوند.